

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasi lo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 27. svečana 1909.

Štev. 9.

Volilci — pozor!

Nasprotnikom se hlače tresejo. Kmetje, delavci, posli, vse vstaja, vsem se odpirajo oči. Vsi spoznavajo, da nas bodo pripeljali nemškonalnopolitiki in gospodarji v deželi na rob propada. Celo zaslepljenim nemškutarjem so se po nekaterih krajih začele odpirati oči: Hujskati proti Slovincem je lahko, pobijati jim okna, ometavati njih hiše, postavljati jim pred prag — dišeče rožice, v tem vsem so nasprotniki res mojstri, ali gospodariti, tega ne znajo in tudi — nočejo. Kaj je zanje kmet? To kažejo venomer: „Stimmvieh“. Govorijo in obljubljujejo mnogo, storijo pa za kmeta in delavca bore malo, čeravno imajo ves denar v rokah, kaj bi storila naša stranka za kmete, če bi imela to moč, ta denar na razpolago, kakor ga imajo nasprotniki! Kaj pa delajo nasprotniki? Stoinstotisoče izmečejo med Nemce na Zgornjem Koroškem, za Slovence pa nočejo imeti denarja. Že koj prvi dan jesenskega zasedanja 1908 nas je poučil, da imajo v deželni zbornici za regulacije hudournikov in izsuševanja blat na Zgornjem Koroškem na razpolago 139.429 K 75 vin., za uravnavao hudournikov na Spodnjem Koroškem se pa naj dovoli le svota 3895 K. Za uravnavao Meže pri Prevaljah je dovolil deželni zbor že 22. vinotoka 1908 12%, in po zopetnem posredovanju poslanca Grafenauerja 15% prispevek, pa z delom se še sedaj ni začelo. Kdo je kriv? Deželni odbor in prevaljski župan, kije uskočil v nasprotni tabor. Kako dolgo so branili dati za slovenske kraje kako drobtino! Kdo je kriv vsemu temu? Deželni poslanci, ki so izvoljeni od nemškutarjev, pa pritrdijo vsakemu predlogu za Zgornjo Koroško, odklanjajo pa jih za Spodnjo Koroško. Za vse to delamo odgovorne poslance Kiršner, Wieser, Oraš, Plešivčnik in druge. Ti možje so vendar pri stranki večine, zakaj torej niso za slovenski del Koroške, kjer so izvoljeni za poslance? Ker so stranki samo privesek, proti nji pa se ne upajo črhiniti, ker jim je dala mandate. Kako hitro so pa možakarji glasovali zato, da se je distriktnemu zdravniku v Grebinju povišala

plača, čeravno so občine prizadetega okraja protestirale; razumemo, ker je zdravnik političen nasprotnik. Sploh razume nemškonalnopolitiki pod imenom „gospodarsko delo“ pitanje bogatejših „kmetov v gosposki suknji“, da ji ostanejo zvesti agitatorji. Ta stranka je sklenila davek na vino in sadni most. Če bo še dolgo gospodarila, bo v deželi tako dogospodarila, da bomo morali plačevati še davek na kruh in vodo!

Vse to spoznavajo kmetje po slovenskem Korotanu, zato pa bodo s takimi poslanci tudi pometal. Celo nemškutarški kmetje — zaupniki nasprotnikov so se začeli puntati. Kiršnerja ne marajo več, a nemškonalnopolitiki jim ga po vsej sili hočejo natvesti. Kiršner je na nekem shodu pred kratkim že izjavil, da se bo odtegnil politiki. Pa le ne gre! Oraš, Plešivčnik in Fišer so že itak politični mrličji in jih je že nasprotna stranka sama pustila pasti, dobro vedoč, da ž njimi ne more več loviti pri volitvah kalinov, da jim dajo glasove.

Šumi se je leta in leta trudil, da bi si pripravil ugodna tla za deželnozbornsko kandidaturu, pa ga celo nemškutarški kmetje nočejo. V Velikovu so imeli namreč pred nekaj dnevi zaupen shod, na katerem so iskali kandidata, pa ga niso našli. Nazadnje je šla deputacija k našemu kandidatu g. Ellersdorferju, da bi kandidiral za njihovo stranko na kmečki program, vedoč, da z nemškonalnopolitiki programom v velikovškem okraju nihče ne bo več zmagal. Pa so se vračunili. G. Ellersdorfer ni mož, ki bi prodajal svoje politično prepričanje za skledo nemškonalne leče. Zda pa so brez kandidata! Jojmene, trhla nemškutarija in nemškonalne trdnjave se podirajo! Kaj bo, kaj bo? se vprašujejo nemškonalni grešniki. Bojijo se opravičeno, da bodo izgubili med Slovinci vojsko na celi črti.

Če pa ne gre s pravico, bo pa šlo z lumparijo. Izmislili so si nekaj prav novega. Izpustiti hočejo iz volilnih imenikov naše volilce po občinah, ki so v nasprotnih rokah. Tako bi se radi iznebili sitnih volilcev. Slovenski volilci, kaj takega si ne smemo dati dopasti.

Pozivljamo naše somišljenike, da se gredo nemudoma prepričati, če so vsi naši volilci povsod v volilnem imeniku. Zaupniki, podajte se takoj z agitacijskimi polami k občinskim uradom in pregledjte, če so v volilnem imeniku vsi naši volilci, ki jih imate v agitacijskih polah. Ta trik se nasprotnikom ne sme posrečiti.

V boj za naše kandidate proti trhlím podrepnikom nemškonalne gospe!

Reklamirajte za vsakega volilca posebej!

Volilni imeniki!

V Celovcu in v celem okrožju celovškega okrajnega glavarstva so bili volilni imeniki položeni na pregled že 24. februarja. Čas za reklamacije poteče torej za te kraje z 9. marcem. Pregledjte jih torej brez odmora, kdor še tega ni storil!

Več izobrazbe našemu ljudstvu!

Iz vrst S. K. S. Z. smo prejeli članek:

Bodočnost naša je izobrazba naša. Koroški Slovinci se bomo na svoji zemlji le tedaj obdržali, če bomo v izobrazbi visoko nadkriljevali Nemce, s katerimi bijemo boj za obstanek. Dejstvo, da se naša mladina tako malo nauči po naših šolah, nas navdaja z bojaznijo, kajti danes je jako težko gospodarsko kot družbeno stališče neizobražencev. Čaka jih najhujše, tudi zaničevanje in posledice so: Surovost, neznačajnost in pijančevanje. To pa mora uničiti na vsak način naš narod in ga popolnoma odtujiti svojim prednikom. Pomanjkanje izobrazbe je krivo, da ne moremo prav napredovati ne politično, ne gospodarsko, ne družabno, kajti naše politično življenje zahteva značaje, ki se trdno okleneje ene stranke in tudi vedo zakaj. Biti morajo oboroženi proti nasprotnikom in morajo vsaj nekoliko imeti pogled v najvažnejša vprašanja, za katera se bje boj.

Gospodarski položaj zahteva veliko strokovnega znanja od vseh, ki se morajo boriti za svoj

Podlistek.

Kaj pa kaj Kitajci?

(O. Veselko Kovač, apost. misijonar.)

II.

Ker sem Vam zadnjič nekaj pravil o Dalaj Lami in njegovem obisku v Pekingu, utegne Vas še zanimati, kako se je vsa stvar končno iztekla.

Za Dalaj Lamo tako ugodno, da se tega ni nihče nadejal, tudi sam Dalaj Lama ne.

Takoj po prvem obisku na cesarskem dvoru, ki je bil obojestransko silno hladen, začela je kitajska vlada pritiskati na tibetanskega „papeža“ uprav nadležno. Omejila mu je prostost v občevanju z vnanjim svetom, zlasti s političnimi zastopniki raznih tujih oblasti. Občeovati je smel ž njimi le s pomočjo tolmača-Kitajca, ki mu ga je določila vlada. Tibetanci pa so kmalu zvedeli, kako slabo se počuti njih poglavar v Pekingu. In zgodilo se je, kar je bilo pričakovati: Kakor en mož so se vzdignili v Lhasi zoper ondotno več sto mož broječo kitajsko posadko ter jo potolkli do zadnjega moža. Kitajska vlada je nato poslala proti upornikom večje število vojakov, a tudi ti niso imeli posebne sreče. Med tem pa se je zgodilo nekaj, kar je popolnoma odvrnilo pozornost od tibetanskih dogodkov. Sredi meseca listopada sta namreč kar nenadoma umrla mladi kitajski cesar in stara cesarica-vdova. Kakor strela iz jasnega je osupnila ta popolnoma

nepričakovana novica ves omikani svet. Dalaj Lama pa, ki je v „Rumenem templu“ kihal jezo, se je globoko oddahnil. Ta dogodek je bil zanj velpomemben. Pred vsem ga je oprostil vladne nadležnosti. Vlada je imela namreč sedaj vse važnejše opravke, kakor pa brigati se za Dalaj Lamo. Ta pa ne bodi len — se je takoj začel pripravljati na odhod. Preteklo je sicer še par tednov, predno je mogel zapustiti negostoljubno cesarsko mesto, a razmere so se sedaj zanj popolnoma izpremenile. Cesar in cesarica, katerima se je še pred kratkim moral pokoriti, sta sedaj ležala na mrtvaškem odru. Sedaj ga ni bilo več, ki bi se mu moral klanjati. Gibal se je zopet svobodno. Da pokaže svetu, kako treba pozabiti storjeno krivico, obiskal je cesarska mrtveca ter opravil ondi nekaj obrednih molitev . . .

In sedaj se vrača v svoj mrzli Tibet s povečano slavo in veljavo. Tibetanci so namreč popolnoma prepričani, da sta kitajski cesar in cesarica-mati tako nagloma umrla edino le vsled tega, ker sta razžalila Dalaj Lamo, učlovečenega Buddho. Saj je pa tudi nekaj nezasišanega, da se mora božanstvo klanjati navadnemu človeku, perverzni ženski! . . .

Ta dogodek je za Tibetance in Mongolce očiten čudež, in Dalaj Lama ga bode brez dvoma dobro izrabil v svoje črne namere.

Da sta kitajski cesar in cesarica-mati tako naglo drug za drugim umrla, to sicer ni noben čudež, kakor mislijo buddhovci v Tibetu in Mongoliji, a nekaj zelo čudnega pa je to vendar-le! Stvar še do danes ni jasna. Po uradnih razglasilih je cesar umrl 14. listopada, dva dni po-

tem pa cesarica-mati. A danes je dognana stvar, da je bila cesarica-vdova 10. listopada že mrtva, 24 ur nato pa je izdihnil tudi cesar sam. Stvar je taka: Mladi cesar Kuang-hsü je bil velik prijatelj napredka. Hotel je v kratkem času preustrojiti po evropskem vzorcu vso Kitajsko. A cesarica-mati, do mozga starokopitna ženska, mu je bila na poti. Treba jo je bilo spraviti z dvora. Juenškeke, cesarjev zaupnik, je dobil ta važni nalog. A mož je v zadnjem trenutku vso zaroto izdal cesarici. Posledica tega je bila znana revolucija v „cesarski palači“ septembra meseca 1. 1898. Cesar je bil odstavljen in stara cesarica je vzela v roke vladno krmilo. Od tega časa je bil cesar tako rekoč jetnik v lastni palači. Bil je baje umetno zastrupljen, da ni mogel dobiti potomstva, in je hiral od dne do dne. V tem desetletju je bil izdajica Juenškeke desna roka cesarice, takorekoč prvi mož v državi. Jasno pa je bilo, da moža ne čaka nič dobrega, ako cesarica umrje in mladi cesar zopet dobi cesarsko žezlo v roke. In letos, v začetku listopada, je sicer žilava starka kar naenkrat nevarno zbolela. Vse prizadevanje najspretnjših zdravnikov je bilo brez vspeha: Bolni cesarici so telesne moči očividno pojemale. Vsako uro se je bilo bati najhujšega. In ko je Juenškeke videl, da se zanj bliža usodepoln trenotek, je dal — tako se z več strani odločno zatrjuje — zastrupiti mladega cesarja. Na steni poleg postelje, na kateri je izdihnil ljudomili cesar, so našli z velikimi črkami zapisano to-le povelje: „Juenškeke mora proč!“

Ta zadnja želja nesrečnega cesarja se je kmalu izpolnila. Za to je skrbel cesarjev mlajši

obstane. Poznanje svetovnega položaja je predpogoj za boljše čase, kajti predno se kmet ne bo zavedal, kaj pomeni on v celoti in v katerem tiru se giblje ves svetovni tok, tako dolgo se ne bo dal prepričati, da je preustrojitev njegovega gospodarstva nujno potrebna, vedno bo pravil, predniki so tudi tako delali, pa jim je šlo dobro, vso krivdo bo pripisoval davkom itd.

Pa tudi družabnih razmer ni nikakor mogoče zboljšati brez višje izobrazbe. Ne pravim, da je potrebno za višjo izobrazbo ravno dolgo obiskovanje šol, posebno ne naših, ampak na kateri koli način dobiti mora vsak jasen pogled po svetu, da ne bo popolnoma odvisen le od kakega vaškega mogočnega. Potem je še-le upanje, da bo socialno mišljenje prodrlo led v naših občinah, na kmetih, med delavci. Socialna izobrazba bo ugledila pot k sreči in blagostanju, podpirati pa jo bo morala vera.

Brez žive vere ni mogoče pomladiti našega ljudstva in ga navdahniti z novim upom, z novim življenjem, s prepričanjem, da smo vsi ena družina in da moramo drug drugega ljubiti in drug drugemu pomagati. Brez temeljite verske izobrazbe ne bo oživel ta sveži duh med našim ljudstvom.

Gmotni, družabni, duševni kot narodni oziri torej nujno zahtevajo, da preskrbimo našemu ljudstvu več temeljite izobrazbe.

Če je odvzela dežela Slovincem vsled sedanje ustrojitev šol vso možnost, da bi se mogli res izobraziti, pa ne smemo tako dolgo mirno čakati, da dobimo zopet prave šole, ki bodo dale našemu rodu res podlago za izobrazbo, ampak moramo izobraževati ljudstvo tam, kjer nam je mogoče.

Mladina od 14. leta naprej je prosta, in ravno ta je v največji nevarnosti. Če pridobimo za dobro stvar vso mladino takoj, ko izstopi iz šole, in ji podamo poštene izobrazbe v lepi posodi, bo z veseljem sledila našim uzorom.

Večkrat se je že izrazila misel, da mora vsaka župnija dobiti svoje društvo, ki bo skrbelo za izpopolnitev izobrazbe šoli odraslim župljanom, kajti človek bi se moral celo življenje učiti in se izpopolnjevati.

Dobra knjižnica in človek, ki vodi vse in navdušuje in svetuje in pomaga, je predpogoj vsem uspehom. Z dobrimi predavanji, tečajji, razgovori, z občevarjem s posamezniki je mogoče voditelju to doseči. Z dobrimi igrami, veselicami, izleti, petjem se da poskrbeti za zabavo, veselje in zabraniti popivanje, pretepanje itd.

Duša vsakemu društvu pa mora biti dobra knjižnica. S predavanji se ne da doseči vsega in marsikje tudi zaradi pomanjkanja dobrih govornikov tega ni mogoče. Izkoriščanje dobre knjižnice pa je povsod mogoče. Vsaki župniji dobro knjižnico, mora biti torej prvi cilj „Slov. kršč. soc. zveze za Koroško“, ki ima nalogo skrbeti za organizacijo izobraževalnih činiteljev po slovenskem delu Koroške.

Naša izobraževalna društva imajo večinoma svoje društvene knjižnice. Mnoge so sicer nujno potrebne izpopolnitve, pa primanjkuje navadno sredstev in zato ostane pri starem. Je pa še nad 100 župnij na Koroškem, kjer bivajo Slo-

venci in nimajo nobenih sredstev, da bi se mogli nadalje izobraževati. Zato pa se dotični kraji tudi vedno bolj odtujujejo slovenskemu narodu in svojemu jeziku. Skrajni čas je torej, da se stori za te zapuščene Slovence po Koroški nekaj izdatnega.

Majhen je slovenski narod, zato potrebuje višje prosvete in več izobrazbe, če se hoče ohraniti, kot pa močnejši sosedje, ki imajo v svojih vrstah moč za zaveznico. Pred vsem pa potrebujemo obmejni Slovinci več izobrazbe, več prosvete, da se bomo mogli uspešno braniti za svoje najdražje svetinje.

Da bi s časom to dosegli, je „S. K. S. Z. za Koroško“ s posredovanjem „Slov. dijaške zveze“ dosegla pri „S. K. S. Z. za Štajersko“, da ji prepuosti narodni kolek „Obmejnim Slovincem“ za 20% tako, da ostane koroški S. K. S. Z. 80%.

Dovolj vzroka, da se koroški Slovinci pridno poslužujejo tega kolka in tudi izvenkoroškim bi ga priporočali. Tudi ti se ga naj poslužujejo, če jim je kaj ležeče na narodni okrepitvi koroških Slovincem. Dobival se bo kolek pri gg. celovških bogoslovcih in pri tajniku „S. K. S. Z. za Koroško“, g. Peregrin Vunčku, Celovec, Kosarska ulica št. 30.

Ker pa dobiček pri kolku gotovo ne bo zadostoval, ker je potreba velika, prosimo vse Slovence, ki čutijo s koroškimi brati, da nam priskočijo ali z denarjem ali s knjigami na pomoč. Pravočasne žrtve ne bodo zaman. Seveda čez nekaj let bi bile morda že tuintam zaman in prepozne.

Pri denarnih pošiljkih se naj izrecno pove, da je za knjižnico, da se ne porabi denar za druge nujne potrebe S. K. S. Z. za Koroško.

Prispevke bomo vestno priobčevali po listih. Bog plati vsem, ki bodo kaj storili za izobrazbo tako zapuščenih koroških Slovincem. Prepričan sem, da ne bo moj klic zastoj. Saj vsi poznajo važnost koroških Slovincem za slovenski narod. Mi smo predstraža; če pademo mi, pride vrsta na vas. Če poreče kdo, da smo koroški Slovinci izgubljeni, vendar še lahko stojimo stoletja zvesto na straži, če dobimo pomoči od sobratov. Tudi v vojski morajo vedno dobiti predstraže pomoči iz glavnega tabora. Na pomoč torej, bratje. Pomagajte, da dobi naše ljudstvo več izobrazbe. Meči so skrhanji, pomagajte nam jih brusiti, predno nas sovražnik iznova napade.

Socialni tečaj v Velikovu.

Že lani smo nameravali prirediti socialni tečaj, toda iz raznih vzrokov smo morali opustiti to misel. Letos pa se nam je ta prirediteljski posrečila. Ker je bil socialni tečaj premalo razglašen, smo se bali premajhne udeležbe. Toda ravno narobe se je zgodilo. Pripravljeno smo bili na kakih 20 udeležencev, a v resnici jih je bilo vseh skupaj 42. Dne 18. svečana t. l. zjutraj ob poldevetih otvori kanonik Dobrovč tečaj, razloži pomen takega kurza in poudarja njega važnost v sedanjem času. Nato je nastopil kot prvi predavatelj v. g. dr. Fr. Cukala, prefekt v „Marijanišču“ v Celovcu, ki je jako temeljito in po-

diplomatske najbolj zaupali. Ako mandžurska vlada ne odstavi še drugih Kitajcev iz državnih služb, se nemirov ni bati, kajti samo za Juenšekeja, ki uživa med narodom prav malo simpatij, ne bo nihče nastopil proti njej . . .

Ne bodimo torej črnogledi in pustimo prerokovanje.

Danes, 22. prosinca, praznujemo Kitajci „Novo leto“; kličem torej vsem vrlim Korošcem „Srečno novo leto v narodnem oziru!“

Smešnice.

Na pustni torek. Berač (sam sebi, gledajoč v skledo): „Hvala Bogu, dvanajst krofov sem pojedel, pa ako bi vedel, da mi bosta ostala samo ta dva, bi ju pojedel najprva.“

Na cesti. Gospodinja, ko sreča znanca: „Ah, prav nič ne vem, kako pozno je že, ali imate vi uro?“ — On: „Nimam je, pa tako vem, koliko da je.“ — Ona: „Kako veste?“ — On: „Jaz imam vse ure v glavi.“ — Ona: „A zato sem zadnjič slišala, da se vam je ustavilo eno kolesce v glavi!“

Na železnici. Prijateljica svoji znanki: „Veš, jaz sem vzela kar povratni listek, zato, če se bom jutri zapoznala na plesu, da me bo vlak počakal.“

Mohorjani, spominjajte se šentjakobske šole!

ljudno govoril o socialni demokraciji in kmečkem stanu. Popoldne istega dne je predaval č. g. Ivo Kogelnik, župnik na Radišah, o sedanji in prihodnji šoli in o potrebi samoizobrazbe. Drugi dan dopoldne je predaval v. g. msgr. V. Podgorc o poselskem vprašanju in o koroški kmetijski drubi. Popoldne istega dne pa je o združništvu in narodnem gospodarstvu govoril v. g. dr. L. Ehrlich, stolni ceremonijar v Celovcu; za njim je razlagal č. g. Jož. Dobrovč koroški volilni red. Tretji dan je razpravljal č. g. Fran Smodej, urednik „Mira“, o koroški politični preteklosti in o naši bodočnosti. V soboto opoldne (dne 20. svečana) se je tridnevni tečaj zaključil.

Zopet korak naprej. Z največjo zadovoljnostjo pišemo te vrstice. Predavanja so bila vseskozi temeljita. Govorniki so za svoj trud pa tudi želi zahvalo od strani udeležencev, ki so z vidnim zanimanjem sledili razpravam; zlasti pa se mora pohvalno omeniti njihova udeležba pri razpravah za vsakim govorom. Mladičji so s tem pokazali, kako bistre glave so, ter sprožili marsikatero jako koristno misel. Po vsej pravici je rekel neki gost, ki se je udeležil ene take razprave, sledeče: „Po številu vas je sicer samo 40, toda po vaši inteligenci vas je petkrat toliko.“

In v resnici se mora reči, da moramo biti ponosni na tak mladi naraščaj. Dajte nam prave šole, šole za Slovence, ne pa za Nemce, in nas Slovincem ne bote mogli imenovati manjvrednih! Žalostno je dovolj na Koroškem, da morajo drugi, ki niso v to poklicani — brezplačno nadomeščati izobrazbo, katero bi morali v to poklicani in za to plačani činitelji dati našemu ljudstvu. Toda višja šolska oblastva že vedo, zakaj delajo tako. Ohraniti hočejo slovensko ljudstvo neumno in nezavedno, ali z drugimi besedami, vzgajati nemškartarje, da jih morejo porabiti za svoje germanske namene; to je namen šolskih oblastev in vlade. Prava izobrazba med Slovinci ali njihov gospodarski napredek je samo hinavsko farbanje teh činiteljev. To dokazuje preteklost, to kaže vsakdanja izkušnja. Pa vkljub vsemu temu moramo trditi, da je velik del, ako ne večina mladine na naši strani. In kakor vse kaže, bo koroška mladina po veliki večini kmalu sledila oni na Štajerskem in drugod po Slovenskem. To je sad počasi, a vztrajno delujočih izobraževalnih društev, od katerih zahtevajo tisti, ki samo godrnjajo, pa ničesar ne delajo, da bi kar čez noč delala z ljudmi čudeže.

Udeležencev je bilo največ iz narodnega Št. Petra na Vašinjah in iz slovenske trdnjave na Djekšah; ostali so bili iz Krčanj. Vovber, Št. Jurja, Št. Štefana, Škocijana, Št. Petra pri Grabštanju, Žitarevasi, Železne Kaple, Doberlevasi, Šmarjete, Šmihela, Pliberka, Vogrč in Žvabeka. Posebej še moramo omeniti med udeleženci tudi dve zastopnici ženstva. Kakor smo se izpčetka bali majhne udeležbe, tako smo ob sklepu morali z največjim veseljem in zadovoljstvom reči, da smo popolnoma dosegli s tem prvim tečajem namen, ki smo si ga stavili. Prisrčna zahvala za to gre najprej S. K. S. Z. za Koroško, ki je tečaj priredila, ter gg. predavateljem; pa tudi ukaželjnim in neustrašljivim udeležencem, ki so s tem vnovič dokazali, da hočejo darovati svoje zmožnosti in moči svojemu slovenskemu narodu, da hočejo delovati z „uma svitlim mečem“ za blagor in napredek milega, pa zatiranega koroškega slovenskega ljudstva.

Kjer je izobraženost, tam je tudi blagostanje. To hočemo tudi koroški Slovinci!

Volilno gibanje.

Volilni shod kat. pol. društva se vrši za občino Logaves v **Ločah** v Aiholcerjevi gostilni p. d. **pri Ahacu** v nedeljo 28. svečana popoldne ob pol štirih. Govorita gg. dr. Brejc in Vošpernik.

V Črni v nedeljo, 28. svečana, ob 11. uri dopoldne v gostilni gospe Ivane Geršak, in **v Prevaljah** isti dan ob 4. uri popoldne pri Šteklju. Govorita gg.: posl. Grafenauer in msgr. Podgorc.

Pazite na volilne imenike!

Dolžnost naših somišljenikov je, da v vsaki občini vsak dan pazijo, kdaj je na občinski tabli razglašeno, da so volilni imeniki v občinskem uradu položeni na pogled. Z dnevom, ko je položen volilni imenik vsakemu v pogled, se začne tudi 14dnevna doba reklamacij. Takoj preglejte volilni imenik, če ni kak našinec izpuščen ali morda utihotapljen kak nasprotnik, ki nima volilne pravice! Pazite tudi, da bodo vsi našinci vpisani! V slučaju, da je treba reklamacije, takoj reklamirajte pri županu pisмено ali ustmeno in nesite s sabo izkazilne liste! Zlasti hlapci in poljedelski delavci, ki so bili na

brat, ki sedaj vlada mesto svojega triletnega sina, ki je 2. grudna zasedel cesarski prestol. Princ-regent Čuin, z dušo in telesom vdan svojemu nesrečnemu bratu, je bil od l. 1898. sem zaklet sovražnik Juenšekeja. Koncem minolega leta se je maščeval nad izdajalcem in bržkone tudi morilcem svojega predragega cesarskega brata. Odstavil ga je brez najmanjše odlike ter ga poslal domov. Kitajski časopisi hočejo vedeti, da se je princ-regent izrazil, da je to najmilejša kazen, ki je mogla zadeti za državo sicer vrlo zaslužnega moža. Za kitajsko državo si je iztekel Juenšeke v resnici več zaslug kakor katerikoli drugi kitajski državnik. Utegnil bi bil postati kitajski Bismark — v marsičem je že bil, a zato je bolje, da je propadel.

In tako sedi danes mož, o katerem se je celo govorilo, da hlepi po kitajskem prestolu, doma za pečjo, zapuščen od večine svojih prijateljev in kreatur, ki so se le po njegovi milosti povzpeli do visokih državnih služb. Ako ima imenovane zločine res na svoji vesti, pač ni vreden sočustvovanja. Če pa se mu godi krivica, pa se naj tolaži z bridko resnico, da je pred njim že neštevilno slavni mož izkusilo isto, kar on sedaj izkuša: Želi so nehvaležnost za svoje zasluge.

Z odpustitvijo Juenšekeja iz državne službe je nastopil za Kitajsko silno kritičen čas. Tuje oblasti, ki so nameravale pozvati velik del svojega vojaštva iz Pekinga domov, so to svojo nameru preklicale; boje se namreč resnih nemirov. Do sedaj je bil namreč Juenšeke porok za popolno varnost tujcev na Kitajskem. Njemu so tuji

dan, ko je bila volitev razpisana, t. j. 9. svečana 24 let stari in od 9. svečana 1908 stanujejo v občini, se v volilnih imenikih (četudi ne namenoma) kaj lahko izpustijo. Pozneje je treba še enkrat pogledati, ali se je popravilo. Dobro je, če si naši zaupniki preprišajo volilni imenik. Ako bi župan tega ne pripustil, se je treba takoj pritožiti na okrajno glavarstvo.

Pazite na §§§ kazenskega zakona!

Podkupovanje glasov je strogo prepovedano, zato pazite na nasprotnike! Kdor ponudi ali obljubi kakemu volilcu ali kaki tretji osebi dobiček z namenom, da bi se volilec ne udeležil volitve ali pa v gotovem smislu volil, bo kaznovan od 1 do 6 mesecev.

Kdor se da podkupiti, bo ravnotako kaznovan. Kdor na dan volitve kupi volilcem jedi ali pijače zastoj ali za navidezne cene, plača 10 do 200 K kazni.

Kdor zoper kakega volilca rabi silo ali mu grozi ali škoduje na kakršenkoli način z namenom, da bi v gotovem smislu volil, se kaznuje od 1 do 6 mesecev.

Pačenje in oviranje volitev je kaznivo. Kaznivo je, kako glasovnico samovoljno izpolniti.

Volilni katekizmi!

Dobijo se brezplačno osebno v pisarni političnega društva v Celovcu, Pavličeva ulica 7, ali pa po pošti v poljubnem številu. Somišljeniki, preglejte jih, da ne storite napak!

Žrelec. (V znamenju volitev.) Pri nas se je že začel volilni boj. Seveda je začetek vreden surovosti nemškonalce. V noči dne 22. t. m. je zalučal neki pobalin v okno v prvem nadstropju župnišča debel kamen. Zastor v oknu je preprečil, da kamen ni prebil tudi notranjega okna. Če bi se bilo to zgodilo, bi bil prav lahko priletel naravnost v g. župnika. Take vrste volilni boj bo imel pa tudi zaslužen konec. Nasprotniki so že vsi prestrašeni in v volilni nervoznosti segajo po sredstvih, ki bodo nasprotno stranko ubila. Živela kultura!

G. Nagele, g. Nagele, na Dješkah umivate zamorca. Zakaj pa niste takoj odgovorili gosp. Grafenauerju in dokazali, če imate prav, kaj? Zakaj je g. Grafenauer zamašil „Freie Stimmen“ gobezdavo gofijo, ki sicer svojih umazanih ust ne morejo dovolj široko odpirati? Mi smo takoj pregledali stenografski zapisnik državnega zborna, pa smo se prepričali, da 8. julija 1908 Nagele sploh ni stavil kakega predloga. Torej

Žitrajška okolica. Neki kmet pripoveduje: „Bil sem v sredo, dne 10. t. m., pri Miklavcu in tam so bili z menoj nenavadno prijazni. Premišljeval sem, kaj to pomeni, in v nedeljo mi je rešil nganko „Mir“, ki je poročal, da imamo pred durmi volitve. Ali se ne ujema, g. Sejfric, oziroma g. Kaki? Ja, ja, pač veste, da se s silo ničesar več ne doseže, napeti je treba čisto nove, „ta brumne strune“.

Djekše. Pretečeno nedeljo smo imeli zborovanje deželne kmetijske družbe. Ker je pa še najbrž od prejšnjega zborovanja šumelo g. Šumiju neprijetno po ušesih, ga takrat ni bilo k nam. Prišel pa je državni poslanec Nagele ter je razpravljaval o deželni „Kmetijski družbi“ in o podporeh ali subvencijah, ki se delijo posameznim udom, pa tudi celim podružnicam. Potem nam je pravil, kako deluje on v državnem zbornu. (Glej dopis med koroškimi novicami.) Nazadnje je prišel razgovor tudi na železniško vprašanje, namreč glede proge št. Pavel—Celovec; zatrdjeval in razkladal nam je, koliko predlogov in nujnih predlogov je že stavil na Dunaju zastran te železnice. Da ta reč tako tiči, je menda kriv celovski župan Neuner, ki je izvoljen za predsednika tozadevnega „železniškega odbora“. Na vse zadnje se je spravil na našo katoliško stranko. Seveda je govoril čisto nemško, da ga nekateri sploh razumeli niso in tudi ne vedeli, ali govori njim ali podobam, ki so visele na steni. Da pa g. Nagele ne bo mislil, da drugod kaj bolje mislijo o njem, kakor pri nas, se zdi kmetu, — piscu teh vrst, z avsem umestno, spraviti v javnost ta-le slučaj: Imel sem namreč priložnost v družbi več kmetov-našincev govoriti z nekim možakarjem, ki je bil vedno najboljši pristaš Nageletov. Ta nam je prigovarjal, da naj bi se kmetje pri prihodnjih deželno-zbornih volitvah ne pustili voditi od meščanov, ter nam je razkladal, da si prodajalec in kupovalec nikdar ne moreta biti prav zastopna. Za zgled nam je postavil Nageleta, ki pač vedno bolj skrbi za meščane, ki jih ima pred nosom, kakor za kmete, češ, srajca je bliže telesa kakor pa suknja. Dalje nam je pravil ta mož, da je bil osebno pri seji „železniškega odbora“, ki je bila nedavno v Celovcu. Ko je bil Nagele vprašan, zakaj ne pusti nobenega glasu od sebe zastran te železnice, ker je prej vedno zagotavljaval, da se

hoče potegovati za njo, je kazal zapisnike in se zagovarjal, koliko predlogov je že stavil na Dunaju ter je dolžil celovškega župana, da je spal, kakor spi še zdaj. Nato je vstal posl. Dobernig in je Nageletu kratko odgovoril: Med nami je pač res mala vojska; bova šele videla, kateri bo zmagal, ali Vi, ki hočete imeti progo Sinčaves—Velikovec, ali mi z našimi 17 občinami, št. Pavel—Celovec. Nagele, odgovorite!

Dholica. Da je volilni imenik položen na pregled, je sklical naš nemškonalce tajnik na sredo, ne na nedeljo. Poskrbeli smo, da se pouči moža, kaj se pravi „ortsüblich“ razglaševati in da se bodo legitimacije in glasovnice dostavljale volilcem na dom, kar se pri zadnjih državnoborskih volitvah ni zgodilo.

Olika? V Mariboru je bilo. Šel je slovenski dijak s kmetom iz domačega kraja mirno se pogovarjajoč po ulici. Srečata ju dva nemška dijaka. Zdjaj pa haló! „Schau, da geh'n zwei windische Teppen“, sta vpila za onima. „Die windischen Studenten passen ja am besten zu den Bauern dazua“. — Take morajo slišati naši dijaki od svojih podivjanih nemških sošolcev. In samo le zato, ker so rojeni Slovenci. Skušnja pa uči, da so tisti podivjani mladeniči večinoma otroci takih ljudi, ki so ali sami rojeni Slovenci in so postali poturice, ali pa vsaj v veliki meri od Slovencev še živeti Nemci. Slovenski kmetje, le pridno podpirajte nemške zagrizence, le volite take ljudi v javne zastope, plačilo (zasramovanje in škoda) vam prav gotovo ne izostaneta.

Koroške novice.

Shoda sodalitete Ss. C. J. dne 4. sušca zaradi nastalih zaprek ne bo.

Celovec. (Naš pust.) Zabaveželjnost združena s probujajočo se narodno zavednostjo, je privabila na pustno nedeljo zvečer v „Benediktinsko klet“ zelo veliko Slovencev. Ugajalo nam je sviranje „Bisernice“, kakor petje in druga zabava, ne pa gneča. Prepričali smo se zopet, da so za celovške Slovence prostori premajhni v — „štram-tajč“ Celovcu.

Celovec. (Smrt na plesišču.) Na običajnem šulferajnskem pustnem plesu v „Musik-säle“ se je letošnji pustni večer dogodil pretresljiv slučaj. 27letni nadporočnik Adalb. pl. Lippe je posetil ples, maskiran kot ogrski kmet. Bil je izredno dobre volje. Kar naenkrat mu postane slabo, in zgrudi se na tla. Mislilo se je sprva, da je to storil v šali; a ko le ne vstane in mu nekdo hoče pomagati na noge, šele zapazijo, da imajo — mrliča pred seboj. Prenesli so ga takoj v hišnikovo stanovanje, kjer se je navzoči zdravnik zaman trudil, vzbuditi ga z oživljajočimi pozizkusi; nadporočnik je bil že izdihnil, najbrž vsled srčne kapi. Da bi se plesaželnih nemških „šulferajnskij“ bratcev ne motilo v pustnem veselju, se je dogodek popolnoma prikri. Zato so tudi mrliča nabasali iz hišnikovega stanovanja skozi okno na voz ter odpeljali v vojaško bolnišnico. Slovenci, zapomnimo si to spoštovanje „šulferajnovcev“ do mrtvih. Boljši ljudje po mestu se zgražajo nad takim poganstvom.

Borovlje. Po sili hočejo nekateri imeti nemške Borovlje — pa se jim ne pusti prav. Tudi zadnji „Sänger Kränzchen“ je služil temu namenu. Kdor je prišel v nedeljo zjutraj v Borovlje, zagledal je čudne ljudi. Prsi okinčana s pristnimi frankfurtarskimi trakovi, oči tope in motne — obraze obledele, roke krčevito stisnjene v prazne žepce, iz ust se je tupahtam izvil onemogel „heil“-vzdih — noge pa — ah, kaj bom pravil! Gospod urednik, še celo vam bi se zdele te prikazni čudne — a povem vam skrivnost: Celo noč so predstavljali „ferlach olles tajč“. Mirno se ta predstava baje ni vršila. Vest se je oglašala v obleki slovenske pesmi, ki so jo peli fantje v sobi poleg „kränchen“-dvorane; vsaj tako pravijo. Govori se, da so jih šli mirit, celo taki menda, ki zapišejo pred lastno ime c. kr. — Umljivo! Katerega nemčurja ušesa pa so tako kosmata, da bi mogla poslušati pesem v maternem jeziku?

Borovlje. (Radeckijev veteran.) Dne 15. t. m. spremljala je velika množica ljudi rajnega Lovrenca Dovjaka k zadnjemu počitku. Rajni je bil mož, kakor jih je malo. Neustrašen, zvest svoji veri in narodu. Osem let je bil vojak na Laškem. Služil je še Radeckiju.

Podljubelj. (Igra.) Ko se bodo brale te-le vrstice, že pusta davno ni več v bližini, pa nič ne de, saj so bile pisane pred njim. Kakor je že zadnji „Mir“ poročal, so naši neumorni diletanti za ta (to se pravi za minoli) predpust še nekaj lepega sklenili prirediti in povabiti prijatelje v „Dom“. V teku osmih dni je bilo vse pripravljeno. Dekleta so prevzela igro „Čašica kave“, fantje pa tri šaljive nastope. Lizika (gdč. Kul-

nik), Rebula (gdč. Arnuš), krošnjarica in Antonija (gospa Skamen), nabiralka (gdč. Francka Korenjak), Čevljarjeva (gdč. Smola), Čebula (gdč. Mličnik) in gdč. Kvančnik so vse igrle v splošno pohvalo in priznanje. „Vsaka je na svojem mestu“, tako so pravili gledalci, klici priznanja so se slišali celo med igro. Mene, ki pišem te vrste, nič bolj ne veseli kot tako priznanje, saj je to tudi edino plačilo za ves trud in pota. Jaz se tej hvali samo pridruživim in upam, da mi vse te vrle igralke pomagajo tudi v bodoče in ne pokopljejo svojih talentov v zemljo. Zdjaj pa še nekaj o fantih. V nedeljo so nastopili še gg. Müller, Čemer in Folti v „Kmet in fotografu“, Vieser, Čemer in Nagele v „Sunplicij Žolna“, Štefan Job pa je valjal „Jabolčno potico“. Kakor je že neki časopis poročal, baš ni posebno lahko dajati posameznikom hvale in enega povzdignati pred druge, ko se vendar vsak v svoji vlogi giblje, kakor da bi bil ustvarjen zanjo. V celi dvorani menda ni bilo človeka, ki ni našel več kakor je upal. Vsem naj bo na tem mestu izrečena zahvala in na svidenje pri prihodnji igri!

Kostanje. (Kako vodi tukajšnje županstvo važne posle.) Naš „Mir“ je pravočasno opozoril posestnike, naj priglasijo pri občinah v mesecu januarju svoje konje. Temu opominu smo se odzvali pravočasno; a kaj nam je naš občinski tajnik in obenem duša občine rekel? „Se ne mudi, saj je za priglasitev konj še časa do Velike noči!“ — In zadnjo nedeljo čujemo razglas pri cerkvi, da naj isti, ki konj še niso naznanili, storijo to v najkrajšem času. Torej zdaj naenkrat v najkrajšem času! Pri razglasilih smo navajeni na določitev dneva; zakaj je razglas tako nedoločen? Ali se ne pomisli, da bi se moglo potem lahko reči: čas je že potekel, zdaj bodi pripravljen na kazni. — Poglejmo sedaj postavno določbo. Tam je županstvo ukazano: do 5. januarja mora županstvo posestnike konj pozvati, naj naznanijo svoje konje tekom časa od 20.—31. januarja, sicer jih čaka kazni od 2—200 K. Kdo pa zasluži sedaj kazni?! — Ta postavna določba je radi mobilizacije gotovo velevažna, in v vojaških zadevah politična oblast ne pozna „špasa“. Če bi bil kak župan našega mišljenja v slični zadevi tako malomaren, gorje mu, a ker je županstvo v liberalnih rokah, smatra se isto kot „Mustergemeinde“. In tako „vzorno županstvo“ še štiti slavna c. kr. politična oblast in deželni odbor! Res značilno za naše koroške razmere!

Kostanje. (Različno postopanje c. kr. oblasti in njihovih organov.) Kakor je bralcem našega lista znano, je gosp. poslanec Grafenauer interpeliral ministra za notranje zadeve glede čudnega postopanja okrajnega glavarstva v Celovcu pri kaznovanju zaradi prestopka razglasa c. kr. deželnega predsednika o označenju konj, ki vozijo na državni cesti. Tudi iz tukajšnjega kraja je zadela nekega posestnika kazni, ker je vozil brez znane tablice v Celovec. Neki drug posestnik je bil zasačen brez tablice v Beljaku od mestnega redarja. Ko je redar kmeta vprašal po tablici, ga je ta gledal ves začuden, kakšno tablico, da ta hoče. Redar mu pojasni tozadevno določbo, za katero kmet ni vedel, ker županstvo te določbe še ni razglasilo. Redar ga opozori, naj si zanaprej priskrbi potrebno tablico. In s tem je bila stvar končana, ne da bi imel kmet daljnih sitnosti. — Tretji slučaj: 31. oktobra 1908 je vozil kmet na Vrbo. Tam zapazi orožnik, da konj nima tablice. Voznik izjavi orožniku, da mu ni znano ničesar o kaki tablici. Orožnik se začudi, da bi na „naprednih Kostanjah“ kaj takega še ne vedeli in naroči kmetu, naj pove tudi drugim, da morajo imeti take tablice, če vozijo po državni cesti. Kmet se tudi res ni podal več brez tablice pri konju iz Kostanj; a glej, njegovih sovaščani so se mu pa zaradi tega, ker je ustregel postavni določbi, še posmehovali. Ni več mislil na dogodek z dne 31. oktobra, kar dobi začetkom februarja t. l. od c. kr. okr. glavarstva v Beljaku strog opomin, držati se tem bolj natančno določb policijskega reda za državne ceste, „als eine neuerliche Beanständigung wegen deren Übertretung zu strenger (!!!) Strafamtshandlung führen müsste.“ — Gospod c. kr. vladni svetnik, bi li ne bilo boljše, če bi nastopili „mit einer strengen Strafamtshandlung“ proti županstvu, ki je za to tukaj, da pravočasno obvesti občana o vladnih razglasih? Dotičen razglas je datiran od 5. junija 1908, št. 10.021 (dež. preds.); objavljen je bil ta razglas v deželnem zakoniku dne 13. junija 1908, št. 15. Meseca julija 1908. l. je prinesel „Gemeindeblatt“ dotičen razglas kot posebno priložilo. Vprašamo, ali od vseh občanov plačani občinski tajnik ni imel časa prebrati tako važno določbo vlade, objavljeno v od občine plačanih listih in, če jo je prebral, obvestiti o njej pravočasno davkoplačevalce? Županstvo se bo znabiti zagovarjalo, da je bil razglas nabit na občinski

deski; mi davkoplavevalci nikakor nismo zadovoljni, če se tako važne odloke samo nabije na občinsko desko v hišni veži našega najhujšega nasprotnika. Odločno zahtevamo, da c. kr. oblast, oziroma deželni odbor, takoj naroči županstvu, naj isto napravi uradno desko na obče pristopnem prostoru, recimo pri cerkvi, da bomo vsi izvedeli za naznanila, katerih neizpolnjevanje nam napravlja toliko nepriliko — zaradi popustljivosti županstva. Ker pa temu po izrecnem priznanju politične oblasti manjka organov, ki bi naj skrbeli za občni policijski red, da bi se odloki ne izgubljali, naj napravi desko, ki se da zapreti, kakor jih vidimo pri marsikaterih občinah. Da se občino nadzorujoci činitelji za to našo željo ne bodejo zmenili, smo prepričani, ker je občina v — nemško(?)liberalnih rokah!

Škocijan. (Mesečno zborovanje.) Kakor že svoj čas enkrat, smo se tudi na zadnjem mesečnem zborovanju bralnega društva na pustno nedeljo popoldne prepričali, da se v domači bralni sobi enako dobro ali pa — še bolje zboruje nego v kaki pivnici. Zahvaliti se imamo g. župniku, ki nam rade volje prepušča svojo poselsko izbo v društvene namene. — Govor domačega g. župnika je bil zelo zanimiv; seznanil nas je z žalostno zgodovino turških navalov po naših krajih. — Z odobravanjem smo sprejeli predlog društvenega podpredsednika, da začnemo prihodnjo jesen tukaj z rednimi sestanki vsako drugo nedeljo. Pristopilo je zopet nekaj novih udov.

Žitaravas. Predpustna veselica kat. slov. izobraževalnega društva „Trta“ se je izborna obnesla. Prišlo je do 300 ljudi, večinoma domačinov, goste smo imeli pa tudi iz drugih krajev, celo iz daljnih Radiš. Glede sporeda ne vem, komu bi dali prednost. Imenitno so rešili svoje vloge vsi igralci in igralka, ki so predstavljale igri „Čašica kave“ in „Pravica se je izkazala“, posebno berač (M. Saplotnik iz Malčap) je zadel svojo ulogo tako, da ostane udeležencem v trajnem spominu. Veliko zabave je prinesel tudi šaljivi srečolov, in kar je še manjkalo, so storile pri prosti zabavi tamburice. Omenimo še, da so prišli na to veselico tudi „tajčgesinte“ liberalci, pa ker so bili mirni in so se res pošteno obnašali, smo se prav lepo in pošteno zabavali med brati, mogoče, da naši zapeljanci vendar le spoznajo, da slovenski klerikalni zmaj ni tako strašen. Končajmo z besedami nekega liberalca, ki se je izrazil: „Če bi jaz prej vedel, da je tudi pri ta črnih tak lušno, sim že davno z vami.“

Djekše. (Zdaj pa na nogo!) Da imamo Djekšarji srce na pravem mestu, pokazal je v nedeljo, dne 14. t. m., ustanovni shod izobraževalnega društva v goratih Djekšah. Vkljub slabemu vremenu se je zborovalna soba napolnila do zadnjega kota. Pristopilo je ta dan čez 70 udov. Ljudstvo je z zadovoljnostjo poslušalo govornike: č. g. kanonika Dobrovca, g. Čarfa iz Velikovca in g. Ant. Grila iz Vovber. Vsem gospodom govornikom lepa hvala in jih vabimo, da pridejo še večkrat. Društvo bo močno. Čeravno smo planinci, bi se tudi radi izobrazili. Po zborovanju je bila prosta zabava. Naše navdušene Slovenke so nam zapele par lepih pesmic. Prav dobre volje je bil zraven nas tudi nadučitelj g. Ferd. Črišovnik, ki nas je v par dneh navrh zapustil; težko ga bomo odpustili vsi, posebno pa otroci. Bog ga živi na mnogo let!

Djekše. (Nagele, Nagele, nič ne pomagaj!) Blagor jim, kateri ne vidijo in tudi verujejo. Tako sem si mislil, ko me je po naključju zanesel pust na Djekše v nedeljo, dne 21. svečana. Že drugič se je umival med Djekšarji g. Nagele, ne le samo umival, ampak tudi hvalil. Trdil je na vse pretege, da je on stavil prvi predlog za pomoč po suši prizadetim kmetom na Koroškem — in da je on izposloval zadnjih petdeset tisoč kron. Govoril je sede, zelo počasno in nemško. Sploh ni bilo veliko poslušalcev, pa še veliko manj Nemcev. Razen gosp. župnika in enega kmeta z Visoke Bistrice ga drugi niso razumeli. To je razvidno iz tega, ker mu kdo drug tudi ni ugovarjal, ko se je umival; sicer pa mu je stavil kmet z Bistrice težka vprašanja, ki mu niso nič kaj prijala. Mož je obljubil tudi gosp. župniku, da bo dokazal, da je stavil on prvi predlog za po suši oškodovane kmete dne 8. julija leta 1908 in da je izposloval tudi on zadnjih 50.000 kron. Zavoljo železnice Celovec-Št. Pavel nas je milo potroštal. Mi pa itak vemo, da je on za železnico Sinčaves-Velikovec.

Možica. (Brez glave.) Naša šola je bila vedno dobro oskrbljena, dokler je bila v rokah slovenske krščanske stranke. Vkljub temu pa je učitelj Eberli, ki je nemški nacionalc, vedno tožil, da nobena reč ni v redu pri šoli. Zdaj pa je šolski svet popolnoma v Eberlijevih rokah, in vendar še drv niso napravili za zimo. Ko je zmanjkalo drv, so morali po druge pod sneg. 11. svečana pa se je v tretjem razredu podrla

peč, in ubogi šolarji, ki prihajajo oddaleč, so morali zopet vsi premraženi domov. Ali se prej ni videlo slabe peči, dokler se ni podrla? Zakaj brezpotrebno otroke mučiti? Nasprotniki pač dokazujejo povsod „ženialno nadarjenost“ za gospodarstvo, v šolah, občinah, posebno pa v deželnem zboru.

Iz Prevalj. Delovanje naše občine nas sili k prepričanju, da hočejo njeni zastopniki uničiti našo slovensko stranko. Župan je dal namreč pred kratkim razglasiti, da tisti, kateri se tekom enega tedna ne javi pri občini, ne pride v volilni imenik, dočim se je obenem oznanilo, da imajo kmetje z običajnim vsakoletnim prijavo svojih poslov čas do konca svečana. Mi si tolmačimo to tako-le: Uradniki in rudarji nemškonaciolnega, ozir. socialnodemokraškega mišljenja so od ravnateljstva itak že davno prijavljeni, naši ljudje pa storijo to šele h koncu dobe. Tako bi naši stranki odpadlo lepo število volilcev. Poskrbeli smo, da okrajno glavarstvo pouči župana, kako se dela imenik, in če ne bi hotel razumeti, da mu pošlje okrajno glavarstvo moža, ki mu bo dal potreben pouk na licu mesta.

Gospodarske stvari.

Št. Štefan na Zili. (Hranilnica in posojilnica) za Št. Štefan na Zili in okolico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, je imela dne 14. svečana t. l. svoj XIV. letni občni zbor. Udeležba je bila proti drugim letom primeroma večja, kar kaže, da se tudi naše ljudstvo za združeno življenje vedno bolj zanima. Zborovanje se pa je vršilo tako-le: G. Boštjan Hebein, p. d. Peček kot načelnik pozdravi došle zadružnike, izreče v smislu pravil sklepčnost občnega zbora ter naprosi domačega župnika, č. g. Antona Pelnaša, da bi v imenu načelstva poročal o delovanju zadruga v preteklem letu. Iz poročila župnikovega, ki nam je na podlagi razloženih računov razlagal promet, denarno gibanje, bilanco ter celi račun, oziroma računski zaključek, je bilo razvidno, da naša hranilnica in posojilnica z božjo pomočjo napreduje jako dobro; letošnja bilanca izkazuje stanje hranilnice čez pol milijona kron; (proti lanskem za 56.000 K več!) Hranilni vlog je bilo za 113.960 K, vrnjenih posojil za 22.568 K, dvignjenih vlog za 80.022 K, danih posojil za 16.452 K. Čistega dobička je bilo 2.653 K, denarnega prometa 324.624 K. Hranilnica in posojilnica ima rezervnega zaklada 14.997 K ter šteje koncem leta 1908 zadružnikov 247. Z veseljem ter očitnim zanimanjem so zadružniki sledili župnikovemu poročilu in čudno gledali morje števil, ki so jih na razpolago ležeči računi in izpisi iz glavnih knjig kazali. Čudili so se, ter pravili: Kdo bi si bil mislil, da bo hranilnica v Št. Štefanu dosegla takih uspehov?! Računski zaključek se je enoglasno potrdil in staremu načelstvu izrekla hvala in se je naprosilo, da bi blagovolilo še naprej ostati. Bog naj blagoslovi hranilnico in obvaruje vsake nesreče!

Društveno gibanje.

Slov. kršč.-soc. „Zveza“ za Koroško sklicuje za nedeljo, dne 28. svečana t. l., ob 4. uri popoldne letni občni zbor v „Benediktinsko klet“ v Celovcu. Spored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. „Prihodnje naloge „Zveze“ na Koroškem“ (poročila „Zvezin“ podpredsednik. — Sledi razgovor). 4. Volitev odbora. 5. Slučajnosti. Marljivi društveniki in prijatelji narodnega dela, pridite! *Odbor.*

Radiše. Kat. slov. izobraževalno društvo priredi mesečno zborovanje v nedeljo, dne 28. t. m., v društvenih prostorih ob 3. uri popoldne.

Književnost.

Velik moment. Politično razmišljanje ob veselem preobrtu v deželi kranjski.

Razmišljaj J. K. Tiskala Katoliška tiskarna v Ljubljani. 32 strani. Cena 40 vinarjev.

Določevanje tolščobe v mleku je naslov drobni knjižici, ki jo je ravnokar izdala opremljeno z 18 podobami c. kr. kmetijska družba kranjska kot IX. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“. Spis je priredil potovalni učitelj za kmetijstvo na Kranjskem Gustav Pirca 39 str. Cena knjigi je za družbene ude s poštnino vred 25 vin., za neude in v knjigotrštvu 30 vin. brez poštnine.

Slovenski, spominjajte se Velikovške šole!

Odvajeni otroci

postanejo kmalu debeli, rdeči in močni, če jim dajete redilno SCOTT-ovo emulzijo, kajti SCOTT-ovo emulzijo uživajo radi in jo lahko prebavljajo. Zdravniki in babice zapujajo

SCOTT-ovi emulziji

ker poznajo učinek, katerega doseže.

Pristna le s to znamko — z ribičem — kot z jamstvenim znakom SCOTT-ovega ravnarja.

Cena izvorni steklenici 2 K 50 vin.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kaj je novega po svetu.

Gledališki odsek „Sokola“ na Jesenicah naznanja, da se uprizori „Miklova Zala“ drugo nedeljo v postu, t. j. 7. sušca t. l., kot posebna predstava za udeležence s Koroškega, v društveni dvorani pri „Jelenu“ na Savi. Začetek točno ob šestih zvečer. Vstopnina: sedeži I. vrste 1 K 20 vin., II. vrste 80 vin., III. vrste 60 vin., na galeriji 1 K. Stojišča: v parterju 30 vin., na galeriji 40 vin. Vlak privozi iz Koroškega na Jesenice ob 3/4 na 6 zvečer, in prosimo udeležence, da naj takoj po vlaku grede k „Jelenu“ na Savo, kjer se predstava vrši, da ne bo treba čakati. Za odhod je čas urejen tako, da se bo možno odpeljati nazaj ob 10. uri zvečer.

Kranjski „šparkasi“ mora že res huda prestiti, da pošiljajo že na Koroško slovenski duhovščini svoje „V pojasnilo“.

Zmaga „Kmečke zveze“. V Št. Jurju ob južni železnici na Štajerskem je pri občinskih volitvah sijajno zmagala v vseh treh razredih stranka „Kmečke zveze“.

Javna nemška šola v Št. Lenartu v Slov. goricah, torej v popolnoma slovenskem kraju, je pokopana, ker stariši niso hoteli več pošiljati svojih otrok v tako narobe šolo. Par posilnemcem se je storilo malo hudo, pa nič ne pomaga. Tudi pri nas na Koroškem mora priti enkrat do tega, in to se bo zgodilo, ko pride ljudstvo do spoznanja. Zdaj se svet suče hitreje nego včasih.

Duhovnik-dirigent v gledališču. V Trstu so proizvajali opero „Janez Krstnik“, ki jo je ob polno zasadenem gledališču dirigiral sam skladatelj, laški duhovnik Fino. Uspeh je bil popolen; občinstvo je trajno in navdušeno ploskalo in pozvalo skladatelja večkrat na oder. O tem izredno nadarjenem glasbeniku poročila „Zarja“ sledeče: Don Fino, vprašan, ali mu je papež naklonjen, je odgovoril: „Zelo, zelo, sv. Oče se je izkazal vedno naklonjenega Perosiju in meni.“ Še nekaj bo morda zanimalo vedeti: Zakaj je Fino postal duhovnik? On sam pravi: „Lahko bi bil postal koncertist, dobro sem razumel glasbo. Na leposlovnem polju bi deloval, saj sem doktoriral na vseučilišču. Toda iz samega poklica sem postal duhovnik od nobenega prisiljen in mislim, da sem tako prav storil.“

Kašelj,

nahod, hripavost, težko sapo preženemo s Fellerjevimi fluidom z znamko „Elsa-fluid“. — Dvanajstotica za poskušnjo 5 K franko. Naročite pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsa trg 67 (Hrvatsko). *Ferry.*

Milo slovenstvu v korist. Poročali smo že, da je stopila družba sv. Cirila in Metoda v zvezo z narodnima tovarnoma mila, s Fockom v Kranju in Gabersčekom v Gorici. Danes moramo javiti, da je rodila ta zveza naši družbi že 200 K, katere ji je poslal g. Andr. Gabersček. Rojaki, vporabljujmo predvsem drugim tisto blago, ki donaša gmotno podporo za obrambo slovenstva!

Nagradna naloga. Na nagradno nalogo, katero domače sredstvo je najboljše, jih je odgovorilo mnogo, da priporočajo Fellerjev fluid z znamko „Elsa-fluid“. Varovati se je treba pred ponarejmi, če trpimo na revmatičnih skrinastih bolečinah in različnih nervoznih boleznih, in treba je pomniti, da mora imeti pravi Fellerjev fluid varstveno znamko „Elsa-fluid“ na vsaki stekleničici. Pristno naročati 12 malih ali 6 podvojnih steklenic za franko 5 K pri E. V. Fellerju v Stubici, Elzin trg 67, Hrvatsko.

Naši kandidati.

Na shodu zaupnikov dne 25. t. m. je postala naša stranka kot kandidate za deželnozbornske volitve sledeče gospode:

V kmečki skupini:

1. Velikovec - Dobrlavas:
Grebinjski župan g. **Florijan Ellersdorfer** v Ravžu.
2. Pliberk - Železna Kapla:
G. **Franco Grafenauer**, državni poslanec in posestnik na Brdu, eventuelni kandidat g. monsignor **Valentin Podgoro** v Celovcu.
3. Beljak - Paternion - Rožek:
G. **Janez Vošpernik**, posestnik v Zgornjih Jezercih pri Vrbi.
4. Trbiž - Podkloster:
G. **Josip Škrbina** p. d. Kazin, posestnik in živinozdravnik v Hudih Dolih pri Vratah.

V splošni skupini:

5. Celovec, Velikovec, Dobrlavas, Pliberk, Železna Kapla:
G. **Franco Grafenauer**, državni poslanec in posestnik na Brdu.

Tržne cene v Celovcu

18. svečana 1909 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	24	—	15	32
Rž	20	—	20	34	12	4
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	20	39	21	4	10	26
Oves	18	—	18	75	6	28
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	25	40	16	—
Turščica	—	—	17	45	10	40
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	5	77	2	60
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	9	—	11	50	—	—
„ kisló	7	50	9	—	—	—
Slama	8	—	8	50	—	—
Zelnate glave po 100 kosov	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	26	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje), 1 kg	2	60	2	80	—	—
Surovo maslo (putar), 1 „	2	60	3	20	—	—
Slanina (špeh), povoj, 1 „	1	90	2	20	—	—
„ surova, 1 „	1	50	1	60	—	—
Svinjska mast	1	60	1	80	—	—
Jajca, 1 par	—	20	—	24	—	—
Piščeta, 1 „	2	—	2	40	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 „	6	—	8	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ³	3	20	3	40	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	70	2	90	—	—

Živina	Počrez		100 kilogramov				Prignalo	Prodalo
	od	do	žive vage		zaklana			
			od	do	od	do		
Konji	—	—	—	—	—	—	—	
Biki	340	—	54	—	—	—	2 2	
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—	
„ za vožnjo	310	360	—	—	—	—	17 9	
Junci	300	—	—	—	—	—	2 1	
Krave	100	377	—	—	—	—	42 19	
Telice	140	—	—	—	—	—	1 1	
Svinje, pitane	—	—	—	—	124	128	29 29	
Praseta, plemena	16	38	—	—	—	—	172 114	
Ovce	—	—	—	—	—	—	—	

Listnica upravnštva.

Kuchling, Cleveland, O. Potrjujemo prejem naročnine in poštnine za leti 1909 in 1910.

Vabilo

na

letni občni zbor

posojilnice v Globasnici,

ki se vrši dne 7. sušca v lastni hiši v posojilniški pisarni ob 10. uri dopoldne, s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva o letnem delovanju.
2. Sklepanje glede čistega dobička.
3. Volitev odbora.
4. Volitev računskih pregledovalcev.
5. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica v Glinjah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ima svoj

redni občni zbor

v nedeljo, dne 14. sušca 1909, ob 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih hiš št. 8. na Trati, po sledečem sporedu:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje letnega računskega zaključka za l. 1908.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Izvolitev odbora in računskih pregledovalcev.
5. Slučajnosti.

K mnogoštevilni udeležbi vabi

načelstvo.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin

v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22 v Ljubljani

!! Prodajalci !!

najdejo

!! kupce !!

kakor udeležbo za trgovine ali posestva vsake vrste na mestu ali v deželi po najhitrejši in najdiskretnejši poti. Obračajo se naj zaupno in izključno le na

upravnštvo „I. Realitätenverwaltung“, Dunaj VIII. Albertg. 30.

Podjetje prve vrste, zelo rečno, točno ter skozinsko strokovno. Zahtevajte brezplačen poset našega zastopnika na Dunaju in v provinci v svrhu ogledanja in dogovora. 100 tine kupcev zapisanih.

Najvišji plodovi so dosegljivi.

Ceres-jedilna mast

je nedosegljiva

glede na dober okus, trdnost, nizko ceno in izdatnost.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica za Št. Janž in okolico,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, bo imela dne 28. svečana 1909, ob 3. uri popoldne v gostilni pri Činkovcu v Št. Janžu svoj

redni letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Poročilo o delovanju zadruge v letu 1908. in odobrenje računskega zaključka
2. Sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
3. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vljudno

načelstvo.

A 7,9

19

Prostovoljna sodnijska dražba posestva.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Velikovecu se na prošnjo dedičev po

Pavlu Wutschinig p. d. Smodetu v Kneži

prodajo na javni dražbi k zapuščini spadajoče premičnine, kakor tudi Smodetova kmetija v Zgornji Kneži, vl. št. 11, kat. občina Kneža. Slednja meri 43 ha, 72 a, 59 m², med tem 35 ha travnikov, paš in planine, in se torej posestvo rabi lahko tudi kot pašno posestvo. Čisti dobiček znaša 268 K 80 vin. in se bo izklicalo za 9000 K; jamščina znaša 900 K.

Najvišji ponudek je od dneva dražbe obrestovati s 5% in po eno tretjino po vsakih treh mesecih od dneva domika pri tukajšnjem sodišču vplačati.

Zdražitelj more prevzeti tabularne terjatve v znesku 4198 K 74 vin. na račun najvišjega ponudka.

Premičnine se bodo le za cenilno vrednost ali nad njo proti takojšnjemu plačilu oddale.

Dražba se vrši

v ponedeljek, dne 8. sušca 1909, predpoldne ob 11. uri na licu mesta v Zg. Kneži št. 8.

Ponudbe pod izključno ceno se ne bodo sprejemale.

Na posestvu zavarovanim upnikom se njihove zastavne pravice pridržavajo ne glede na prodajno ceno.

Pogoji o rokih in kraju plačila itd. se lahko vpogledajo pri tukajšnji sodnji.

C. kr. okrajno sodišče Velikovec, odd. I., dne 16. svečana 1909.

Gallinger, I. r.

Kupujte narodni kolek.

Tiskarna družbe sv. Mohorja se vljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Podpirati češko industrijo je naša dolžnost. Če torej potrebujete platno, čefre, kanafase, oksforde in sploh vsakovrstne tkalske izdelke, obrnite se z zaupanjem na bratsko firmo (tvrdko) Jos. Suchánek, tkalska in razpošiljska tvrdka v Novem Hrádku pri Novem Mestu nad Metuji na Češkem. Zahtevajte vzorce.

V kuhinji in hiši

se čisti les in kamen, najfinejše in najmočnejše tkanine, kakor tudi vse, kar se pere, najizbornejše s

Schicht-ovim milom,

za katerega čistočo se jamči s 25.000 K.

Samogovori

se imenuje najnovejša, pravkar izšla knjiga

Otona Zupančiča.

Dobi se v vseh boljših knjigarnah broširana za 3 K, vezana za 4 K.

V službo v župnišče na slovenskem Koroškem se takoj sprejme

kuharica

kot gospodinja, in ena dekla. Naslov pove upravništvo „Mira“ v Celovcu.

Specialna trgovina
: : s petrolejem : :

Franc Schwaiger, Celovec

Živinski trg šte. 9
priporoča p. t. občinstvu smrdljivca najboljše vrste v trgovini liter po 22 vin., v kangljicah in sodčkah po 25 — 50 in 150 litrov po 20 vinarjev liter.

Učenec,

priden, poštenih starišev, kateri je dovršil z dobrim uspehom ljudsko šolo, je več slovenskega, ako mogoče tudi nemškega jezika, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom. Kje, pove Ant. Poplas, Spodnji Dravograd, Koroško.

Loterijske številke 20. svečana 1909:

Gradec 16 64 2 24 46

Dunaj 87 89 3 6 46

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbor.

Zaloga je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa poletnega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala.

Imam za ženine in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

Najboljši češki vir za dobavo.

Ceno posteljno perje!
1 kg sivega, izpukanega perja 2 K, boljsega 2 K 40 vin.; polbelega 2 K 80 vin.; belega 4 K, belega puhastega 5 K 10 vin.; 1 kg najfinejšega, snežno-belega, izpukanega 6 K 40 vin., 8 K; 1 kg sivega puha 6 K, 7 K, telega, finega 10 K; najfinejšega prsnega puha 12 K. Ako se kupi 5 kg, poštnine prosto.

Izgotovljene postelje iz gostonitkastega rdečega, višnjevega, belega ali rumenega nankina, dobro napolnjene, tuhinja, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema blazinama, vsaka 80 cm dolga, 58 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim puhastim perjem 16 K; napolnjen 20 K, puh 24 K; posamezne tuhnje 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 vin., 4 K. Pošiljam po pošt-nem povzetju od 12 K dalje poštnine prosto. Dovoljeno je zamenjati ali vrniti, ako se plača poštnina; če blago ne ugađa, se denar povrne. S. Benisch, Deschenitz, št. 794 (Češko).

☛ Cenik brezplačno in poštnine prosto. ☛

Dva učenca

sprejme takoj za uk **Martin Bleiberšnik,** pekovski mojster v Podravljah na Koroškem.

Velika zaloga naboljšega

istrijskega vina,

iz najboljših, že izza rimskih časov slavnih rimskih goric med Isolo in Piranom, prodaja po najnižji ceni od 56 litrov naprej

Anton Rebec,

posestnik in vinski trgovec, Št. Peter na Krasu.

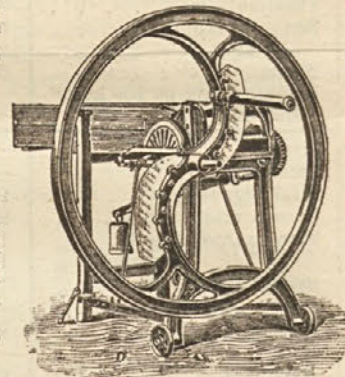
Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak **kmetijski stroj**, naj se obrne naravnost na tovarno

Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse št. 19, nasproti c. kr. kmetijske družbe, kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki **vodovodi**, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, ka terim vode primanjkuje. (Glej podobo na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Patentirane, same ob sebi delujoče škropilnice 'Syphonia'

za vinograde in hmeljnike

za zatiranje sadnih škodljivcev, proti boleznim na perju, za odpravo predenca in divje sorčice itd.

Same ob sebi delujoče, nosljive in prevozljive brizgalnice

za 10, 15, 60 in 100 litrov tekočine, s pripravo za mešanje na petrolej ali brez nje. Zahtevajte podobo in opis, katere vam pošlje

Ph. Mayfarth & Co.

tvornice strojev, specialna tvornica vinskih stiskalnic in strojev za izkoriščanje sadja.

Odlikovana z nad 620 zlatimi in srebrnimi medaljami.

DUNAJ, II./1, Taborstrasse št. 71.

Natančni ilustrovani ceniki zastoj.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Aksijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje sročke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicje.

☛ Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. ☛

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turske srečke. Šest zrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve zrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.